

گلیں نو دربراں! وش آتکئے

کوہنیں شاعریء ساڑا

کوہنیں شاعریء دورنگء ساڑا ء ستابوت کنت

1: یکے پہ کوہنی بزاں ہما کہ نوک نہ انت ایثی ما بنداتی ہم گوشت کنیں۔ انگریزیء ایثی ”Ancient poetry“ گوش انت۔ بلے مابلوچی ء ہے (2) شاعریء ”عہدی“ شاعری ہم گنیں، عہدی شاعری اے معناء کہ پہک ء زگریں شاعری یے۔ عہدی شاعریء مول ء مراد ماں انگریزیء اردوء کلاسیک ”Classic“ انت۔ کلاسیک ء پجار ء جمیل جالبی وتی کتاب ”ارسطو سے ایلپیٹ تک“ ء نبشتہ کنت کہ کلاسیک ہما شاعریء گوش انت کہ ”آئی ء تہا ہرچ دور ء زندگ ء وانگ بوگ ء سنج ء بود بہ بیت ء مدام بمان ایت“۔۔ جمیل جالبی ء اے پجار ء رد ء ہما شاعری کیت کہ گوشتگیں دور ء داں دیراں بر جاہ بوتگ ء آئی ء تہا ہما زگر ء پکائیں شعر رک اتگ انت کہ آہانی تہا رگ ء بودشت بوتگ۔ اے رد ء اے ہم گشگ بیت کہ اے شاعری ہنچوز گر انت کہ آؤ کیں دور ء ہم مان ایت ء بر جاہ بیت۔

اے درچ ء و ہدے مابلوچی کلاسیک ء چاریں گڑاچہ چاکری عہد ء پیسر شاعری یے گندگ نہ بیت۔ کوہنیں شاعریء پشدر ء بند پتر ء بابت ء ڈاکٹر عبدالصبور بلوچ وتی کتاب (کہنیں بلوچی شاعری) بچچ ء دیروئی ء نبشتہ کنت کہ: ”کہنیں بلوچی شاعریء عہد ء بارگ ء گشینگ یا بلوچی شاعریء تاریخی ء راجد پتری پزدر ء سفر ء بندات ء بابت ء جبر کنگ ارزان نہ انت پرچکہ اے بابت ء پٹ ء پول کار جو انیں آسرے ء سر نہ بوتگ انت، ایثی ء مسترین سوب یکے ونا واند ہی ء دومی بلوچانی چاگردی زند ء جنگ ء چوپ ء لڑ ء بار ء مدا میں اثر بوتگ پشنگہ سینہ در سینہ اے سفر دیم ء اتگ“ (۳۳)

مئے کرا کہ ہستیں شاعریء نمونگ انت آہمیش چاکری دور نیگ انت اے دورء بابت ء محمد سردار خان بلوچ وتی کتاب ”لٹری ہسٹری آف بلوچز“ ء گوش ایت ”بلوچی ء کوہن ترین شاعری کہ دست کپتنگ، آپانزد ہی صدی نیگ انت۔ چاکری دورء پیسرء شاعری ء رار کینگ ء بلوچ ء ہوش (یادداشت) تکانسر بوتگ ء دم ء برتگ بلے اے شاعری ء جلوہ ناکى ء ڈولدری ء سمایت کہ اے شاعری چہ ہمید اپیداک نہ بوتگ بلکیں چدو پیش یک شاعری یے ء ربیدگے گون انت ء۔“ سردار خان اے شاعری ء 1450 تا 1650 گوش ایت۔

ہنچو کہ سردار خان گوش ایت اے دورء شاعری گون وتی دروشم، ہنگپ، درشانداب ء لبزیات ء بے درور انت۔ اے بابت ء فقیر شاد ”میراث“ ء تھاہم نبشتہ کنت کہ ”عہدی شاعری ء زبان پلگار انت، شعرانی توک ء پہکیں بلوچی گال کارمرز بوتگ۔ زبان تامدار ء پر بزانت انت۔ شعر آسان ء واناک انت۔ گیشتر مردم اشاں پهم انت ء سرپد بنت۔ بلوچی زبان ء بتل گیشتر ہے دورء ساساچ انت“ (20) ہے سوب انت کہ اے شعر داں اے دورء زندگ انت۔ اگاں کہ بلوچی کوہنیں شاعری چونوکیں شاعری ء نبشتہ کنگ نہ بوتگ بلکیں اے سینہ در سینہ آتنگ ء مہلوک ء سر بوتگ۔ کوہنیں چاگردی ربیدگ ہنچو بوتگ انت کہ کہول ء قبیلہانی سر کردیں مردماں وتی پیشی مردم ء کس ء عزیزانی داستان شعری دروشم ء یات بوتگ انت ایسی ء ہوار اے شعرانی پہازگ ء پھریزگ مستریں ڈبہ ء زمہ واری پہلووان ء اگازیانی سرا بوتگ انت۔ پیش ء ہرج دگ ء ہرج قبیلہ ء وتی پہلووان ء اگازی بوتگ انت، کہ ہرج دگ ء قبیلہ ء شاعر وتی دگ ء مردم ء وتی قبیلہ ء ستاء تو سیپ کتگ، ہمیشگہ بازیں مردم ء پولکار اے شاعرانی ہرج گوشنگیں گپانی سرا تپاک نہ کن انت۔ بلے چرے گپاں عہدی شاعری ء جلوہ ء دولدری کم نہ بیت۔

اے بابت ء گچینی گتگ نہ بیت کہ شاعر ء پہلووان یک بوتگ انت۔ بازیں شعرانی شاعر دگ بوتگ انت ء بازیں شعرے وت پہلوواناں وت ٹہینتگ انت اے گپ ء ابید اے ہم راستی یے کہ بازیں پولکاراں اولی عہد اولی بازیں شاعرانی نام داتگ انت چو کہ ڈاکٹر عبدالصبور بلوچ ء وتی کتاب ء داتگ انت۔ کوہنیں دورء عہد شاعرانی چند ء کوہنیں شاعری ء دورء باریگانی بابت ء آؤکیں لکچر ء گپ جنیں۔ کئے شاعر بوتگ ء کئے شاعر نہ بوتگ؟ اے بابت ء پولکار چے

گوش انت؟ لانگ۔ ورۃ۔ ڈیمز ۽ بگرداں غلام فاروق ۽ بیا اے پولکار یا نبشته کاراں عہدی دورانی بابت ۽ چی گوشنگ
؟ اے بابت ۽ ماڈاکٹر عبدالصبور، فقیر شاد، ولی رخشانی، جان محمد دشتی، سردار خان ۽ غلام فاروق ۽ واجہ واحد بزدار ۽
لیکھانی سراگپ تران کنیں۔

اللہ میارے!!